

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 19 ianuarie 2016¹

Cauza C-470/14

**Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA),
Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA),
Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP)
împotriva
Administración del Estado [cerere de decizie preliminară formulată de**

Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania)]

„Trimitere preliminară — Dreptul de autor și drepturile conexe — Directiva 2001/29/CE — Articolul 5 alineatul (2) litera (b) — Dreptul de reproducere — Excepții și limitări — Copie privată — Compensăție echitabilă — Finanțare suportată din bugetul de stat”

Introducere

1. Potrivit articolului 27 din Declarația universală a drepturilor omului²:

„1. Orice persoană are dreptul de a lua parte în mod liber la viața culturală a colectivității, de a se bucura de arte și de a participa la progresul științific și la binefacerile lui.

2. Fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al cărei autor este.”

2. Acest articol din declarație reflectă ceea ce poate fi principala dilemă a dreptului de autor, și anume concilierea necesarei protecții a proprietății intelectuale a autorilor, a producătorilor și a interpreților cu accesul liber și universal la cultură. Legiuitorul urmărește să asigure tocmai acest echilibru prin impunerea anumitor limite sau excepții dreptului de autor. Excepția sau limitarea, numită „privind copie privată”, esențială în prezenta cauză, face parte din acestea³.

3. Deși necesitatea și temeinicia excepției în discuție nu mai ridică, se pare, îndoieli în materia dreptului de autor, problema remunerăției sau a compensăției prejudiciului care rezultă din aceasta pentru titularii de drepturi, care o include pe cea a modalităților de finanțare a acestei compensății, suscită în prezent dezbateri aprinse în mai multe țări, inclusiv într-un număr mare de state membre ale Uniunii Europene.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Declarație adoptată la Paris la 10 decembrie 1948 prin Rezoluția 217 A (III) a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite.

3 — Concordanța dintre articolul 27 din declarația amintită și excepția privind copia privată a fost remarcată de Marcinkowska, J., „Dozwolony użytek w prawie autorskim. Podstawowe zagadnienia”, Cracovia, 2004. A se vedea de asemenea, cu privire la relația dintre dreptul la cultură și dreptul de autor, Matczuk, J., „Prawo do kultury v. prawo autorskie – nieuchronny konflikt czy nadzieja na koncyliację?”, în *Prace z prawa własności intelektualnej*, 2015, caiet 127, p. 36-51.

4. Excepția privind copia privată, cunoscută și din dispozițiile dreptului Uniunii în materia dreptului de autor și a drepturilor conexe, a făcut obiectul, de câțiva ani, al mai multor hotărâri ale Curții. Prezenta cauză, deși se înscrie în această continuitate, marchează totodată o posibilă răscruce în evoluția acestei jurisprudențe. Soluția pe care Curtea o va oferi în speță va stabili astfel marja de manevră a legiuitorilor naționali și, în mod indirect, pe cea a legiuitorului Uniunii, pentru a remodela cadrul juridic al Uniunii în ceea ce privește alegerea modalităților de finanțare a compensației datorate pentru excepția privind copia privată, alternative față de modelul care predomină în prezent, cel puțin în sistemele juridice din Europa continentală, și anume modelul redevenței prelevate pe echipamentele electronice.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

5. În dreptul Uniunii, dreptul de autor și drepturile conexe (pe care le vom denumi în continuare, din motive de concizie, „dreptul de autor”) sunt reglementate în principal prin dispozițiile Directivei 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională⁴. Potrivit articolului 2, precum și articolului 5 alineatul (2) litera (b) și alineatul (5) din această directivă:

„Articolul 2

Dreptul de reproducere

Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

- (a) pentru autori, a operelor lor;
- (b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;
- (c) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;
- (d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor;
- (e) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.

[...]

Articolul 5

Excepții și limitări

[...]

(2) Statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2, în următoarele cazuri:

[...]

4 — JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230.

(b) pentru reproduceri pe orice suport realizate de către o persoană fizică pentru uz personal și în scopuri care nu sunt direct sau indirect comerciale, cu condiția ca titularii de drepturi să primească compensații echitabile [...];

[...]

(5) Excepțiile și limitările prevăzute la alineatele (1), (2), (3) și (4) se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.”

Dreptul spaniol

6. În dreptul spaniol, excepția (limitare potrivit dreptului spaniol) privind copia privată este reglementată prin articolul 31 alineatul 2 din textul reformat al Legii privind proprietatea intelectuală (Ley de Propiedad Intelectual), aprobat prin Decretul-lege regal 1/1996 privind aprobarea textului reformat al Legii privind proprietatea intelectuală, care enunță, precizează și armonizează dispozițiile legale în vigoare în acest domeniu (Real Decreto Legislativo 1/1996 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, regularizando, aclarando y armonizando las disposiciones legales vigentes sobre la materia) din 12 aprilie 1996.

7. În ceea ce privește compensația pentru prejudiciile rezultate din această excepție pentru titularii drepturilor de autor, aceasta este reglementată la articolul 25 din Legea privind proprietatea intelectuală. Această compensație era finanțată inițial printr-o redevență impusă pe anumite suporturi și echipamente care permit efectuarea de copii ale operelor protejate prin dreptul de autor. Redevența respectivă a fost eliminată în temeiul celei de a zecea dispoziții adiționale din Decretul-lege regal 20/2011 de adoptare a unor măsuri urgente în domeniul bugetar, fiscal și financiar pentru corectarea deficitului public (Real Decreto-ley 20/2011 de medidas urgentes en materia presupuestaria, tributaria y financiera para la corrección del déficit público) din 30 decembrie 2011 și a fost înlocuită printr-o compensație finanțată în mod direct din bugetul de stat, ale cărei modalități de calcul și de plată către titularii drepturilor urmau să fie stabilite prin decretul de punere în aplicare⁵.

8. Această delegare de competențe a fost pusă în aplicare prin Decretul regal 1657/2012 de reglementare a procedurii de plată a compensației echitabile pentru copia privată din bugetul general de stat (Real Decreto 1657/2012 por el que se regula el procedimiento de pago de la compensación equitativa por copia privada con cargo a los Presupuestos Generales del Estado) din 7 decembrie 2012 (denumit în continuare „Decretul regal 1657/2012”). Articolul 3 din acest decret prevede:

„Suma corespunzătoare pentru compensarea prejudiciului suferit de titularii drepturilor de reproducere ca urmare a instituirii excepției privind copia privată definită la articolul 31 din textul codificat al Legii privind proprietatea intelectuală, aprobat prin Decretul-lege regal 1/1996 din 12 aprilie 1996 este fixată, în limitele bugetare stabilite pentru fiecare exercițiu financiar, prin decret al ministrului educației, culturii și sportului, în conformitate cu procedura stabilită la articolul 4.

Cuantumul compensației se stabilește pe baza unei estimări a prejudiciului efectiv cauzat titularilor drepturilor de proprietate intelectuală ca urmare a reproducerii de către persoane fizice, pe orice tip de suport, pe baza unor opere deja divulgate la care acestea au avut acces în mod legal, în condițiile prevăzute la articolul 31 din textul codificat al Legii privind proprietatea intelectuală.

[...]”

5 — Cu privire la înlocuirea, în Spania, a redevenței în discuție cu o compensație suportată din bugetul general de stat, a se vedea în special Xalabarder, R., „The abolishment of copyright levies in Spain. A consequence of Padawan?”, în *Tijdschrift voor auteurs-, media- & informatierecht*, nr. 6/2012, p. 259-262.

Situația de fapt din litigiul principal, procedura și întrebările preliminare

9. Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA), Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA) și Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) sunt societăți spaniole de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală. Acestea au introdus, la 7 februarie 2013, o acțiune împotriva Decretului regal 1657/2012 la Tribunal Supremo (Curtea Supremă). Alte societăți de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală⁶ au fost autorizate ulterior să ia parte la procedură.

10. Administración del Estado, pârâta din litigiul principal, este susținută de Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los contenidos Digitales (Ametic), care este o asociație din care fac parte întreprinderi ce își desfășoară activitatea în sectorul tehnologiei informației.

11. În susținerea concluziilor lor, reclamantele din litigiul principal subliniază, printre altele, că Decretul regal 1657/2012 est incompatibil, în două privințe, cu articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, astfel cum a fost interpretat în jurisprudența Curții. În primul rând, acestea susțin, în esență, că dispoziția respectivă prevede că compensația echitabilă acordată titularilor de drepturi în temeiul excepției privind copia privată este suportată, cel puțin în final, de persoanele aflate la originea prejudiciului cauzat ca urmare a acestei excepții de la dreptul lor de reproducere exclusiv, în timp ce reglementarea instituită prin cea de a zecea dispoziție adițională din Decretul-lege regal 20/2011 și prin Decretul regal 1657/2012 o stabilește în sarcina bugetului de stat și, prin urmare, a tuturor contribuabililor. În al doilea rând, acestea susțin, cu titlu subsidiar și, în esență, că caracterul echitabil al acestei contribuții nu este garantat de dreptul spaniol, în măsura în care articolul 3 din Decretul regal 1657/2012 prevede că resursele anuale acordate pentru finanțarea sa fac obiectul unei plafonări *ex ante*, în timp ce prejudiciul efectiv cauzat titularilor de drepturi prin copia privată se poate determina numai *ex post*.

12. În aceste împrejurări, Tribunalul Supremo (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Un sistem de compensație echitabilă pentru copia privată care, pe baza estimării prejudiciului cauzat efectiv, este finanțat din bugetul general de stat, fără a fi astfel posibil să se garanteze că valoarea acestei compensații va fi suportată de utilizatorii de copii private, este conform cu articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, faptul că suma totală alocată în bugetul general de stat pentru compensația echitabilă pentru copia privată trebuie să fie fixată în limitele bugetare stabilite pentru fiecare exercițiu financiar, deși este calculată în funcție de prejudiciul cauzat efectiv, este conform cu articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29?”

13. Cererea de decizie preliminară a fost primită la grefa Curții la 14 octombrie 2014. Reclamantele din litigiul principal, intervenienții din litigiul principal⁷, guvernele spaniol, elen, finlandez și norvegian⁸, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. Aceleași părți, cu excepția guvernului norvegian, precum și guvernul francez au fost reprezentate la ședința care a avut loc la 1 octombrie 2015.

6 — Artistas Intérpretes, Sociedad de Gestión (AISGE), Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO), precum și Sociedad General de Autores y Editores (SGAE), Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI) și Entidad de Gestión, Artistas, Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE).

7 — Atât cele care susțin reclamantele, cât și cea care susține pârâta.

8 — Directiva 2001/29 este obligatorie pentru Regatul Norvegiei în calitatea acestuia de stat membru al Spațiului Economic European.

Analiză

14. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că compensația echitabilă care este menționată în articolul respectiv poate fi finanțată din bugetul general de stat, fără ca aceasta să se poată repercuta asupra utilizatorilor care efectuează copii private ale operelor protejate prin dreptul de autor. Această problemă necesită nu numai analizarea dispozițiilor Directivei 2001/29, ci și a jurisprudenței Curții referitoare la compensația pentru copia privată și la sistemul său de finanțare. Doar în ipoteza unui răspuns afirmativ la această primă întrebare, va fi necesar să se analizeze cea de a doua întrebare preliminară. Vom începe analiza noastră printr-o scurtă recapitulare a poziției pe care o ocupă excepția privind copia privată în sistemul dreptului de autor.

Excepția privind copia privată ca instituție a dreptului de autor

15. Excepția privind copia privată, sub diverse denumiri, este practic la fel de veche ca și protecția legală a drepturilor de autor în Europa continentală⁹. În mod normal, are la bază două justificări, una de ordin axiologic, cealaltă de ordin practic. Pe de o parte, ținând seama de interesul public al accesului la cultură, posibilitatea de a copia o operă pentru uz personal face parte din libera exercitare a acesteia, căreia autorul nu i se poate opune fără a aduce atingere drepturilor utilizatorului¹⁰. Pe de altă parte, controlul utilizării unei opere de către un utilizator în sfera sa privată ar fi imposibil în practică și, chiar dacă tehnologia ar permite în prezent un astfel de control, acesta s-ar realiza cu prețul unei ingerințe inadmisibile în viața privată, protejată ca drept fundamental. Acest al doilea aspect generează, de altfel, îndoieli cu privire la natura însăși a excepției privind copia privată – este vorba cu adevărat despre o excepție de la dreptul exclusiv de autor sau despre o limită naturală a acestui drept, dreptul de autor privind în fapt doar exploatarea operelor în sfera publică?¹¹

16. De asemenea, se admite în mod obișnuit că utilizarea unei opere în cadrul excepției privind copia privată este gratuită¹². La începuturile sale, excepția privind copia privată nu era însoțită de nicio remunerație sau compensație pentru titularii de drepturi. Se considerase astfel că aceasta nu genera niciun prejudiciu în privința drepturilor lor materiale. Situația s-a schimbat cu apariția mijloacelor tehnice, la dispoziția publicului larg, care permit să se efectueze în mod masiv și automat copii ale operelor protejate. Aceste mijloace tehnice, cu alte cuvinte fotografice (reprografice), analogice și recent

9 — Pentru a prezenta doar exemplul care ne este cel mai apropiat, cel al dreptului polonez, această excepție, denumită în prezent „utilizare privată autorizată” („dozwolony użytek prywatny”), era deja prezentă în legislația referitoare la dreptul de autor aplicabilă în diferite părți ale statului polonez după reconstituirea independenței în 1918: Legea austriacă din 1895, Legile germane din 1901 și din 1907, precum și Legea rusă din 1911. Această excepție se regăsește ulterior în Legea poloneză privind dreptul de autor din 1926 (articolul 18), în cea din 1952 (articolul 22) și în cea din 1994, în vigoare în prezent (articolul 23). A se vedea Sokołowska, D., „Dozwolony użytek prywatny utworów – głos w dyskusji na temat zmiany paradygmatu”, în *Prace z prawa własności intelektualnej*, 2013, caiet 121, p. 20-45.

10 — Acest lucru se aplică fără a declara că ne referim în cauză doar la utilizarea licită a unei opere dobândite în mod licit.

11 — Cu privire la geneza și la aspectele teoretice ale excepției privind copia privată, a se vedea, de exemplu, More, K., „Les dérogations au droit d’auteur. L’exception de copie privée”, în *Presses Universitaires de Rennes*, 2009, p. 33 și urm., Preussner-Zamorska, J., în Barta, J. (red.), „System prawa prywatnego. Prawo autorskie”, a 2-a ediție, Varșovia, 2007, p. 381 și urm., Stanisławska-Kloc, S., în Flisak, D. (red.), „Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz Lex”, Varșovia, 2015, p. 343 și urm., și Vivant, M., Bruguière, J.-M., „Droit d’auteur et droits voisins”, a 2-a ediție, Dalloz, 2013, p. 486 și urm.

12 — Compensația pentru copia privată face parte în mod obișnuit nu din dispozițiile cu privire la limitările sau la excepțiile de la drepturile recunoscute autorilor și celorlalți titulari, ci din reglementarea referitoare la aceste drepturi (a se vedea, de exemplu, articolele 25 și 31 din Legea spaniolă privind proprietatea intelectuală, articolele L. 122-5 și L. 311-1 din Codul francez al proprietății intelectuale sau articolele 20 și 23 din Legea poloneză privind dreptul de autor și drepturile conexe). Nici plata de către utilizator, nici obținerea compensației de către titularul drepturilor nu condiționează, așadar, posibilitatea de a beneficia de această excepție. A se vedea în acest sens Preussner-Zamorska, J., *op.cit.*, p. 414.

digitale, au avut o incidență asupra exploatării economice a operelor de către titularii de drepturi. În urma acestei evoluții, mai multe țări au introdus în sistemul lor juridic un mecanism de compensație în temeiul excepției privind copia privată¹³. Majoritatea acestor mecanisme s-au întemeiat pe o redevență percepută pe suporturile de înregistrare și pe echipamentele electronice.

17. În acest context juridic, Directiva 2001/29 urmărește să armonizeze legislațiile statelor membre, introducând, între altele, o excepție¹⁴ facultativă privind copia privată, însoțită de condiția de a asigura o compensație echitabilă titularilor de drepturi.

Cu privire la prima întrebare

18. Prima întrebare, interpretată în contextul argumentelor prezentate de reclamantele din litigiul principal în cadrul procedurii în fața instanței de trimitere și în lumina observațiilor prezentate în fața Curții, ridică o problemă de o importanță majoră pentru finanțarea compensației pentru excepția privind copia privată în dreptul european. Trebuie să se stabilească dacă această compensație, nu numai în lumina textului articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, foarte concis, dar și în logica sa profundă astfel cum a fost stabilită de Curte în jurisprudență¹⁵, poate lua alte forme decât cea a unei redevențe care revine, în orice caz în mod potențial și în definitiv, utilizatorilor de echipamente care permit să se efectueze copii private.

19. Reclamantele din litigiul principal și părțile care au intervenit în susținerea lor, precum și guvernele elen și francez propun să se răspundă negativ la această întrebare. Ele se întemeiază, în principal, pe jurisprudența Curții, din care ar rezulta că utilizatorul care efectuează copia privată trebuie să finanțeze în definitiv, în calitate de debitor, compensația echitabilă pentru excepția respectivă. Prin urmare, acest principiu ar fi incompatibil cu orice sistem de compensație finanțată din bugetul de stat.

20. Trebuie să arătăm de la bun început că nu suntem de acord cu această analiză pentru trei motive, legate, în primul rând, de conținutul dispozițiilor Directivei 2001/29, în al doilea rând, de analiza jurisprudenței Curții în materie și, în al treilea rând, de considerațiile de ordin practic cu privire la funcționarea sistemului redevenței în contextul tehnologic actual.

Cu privire la interpretarea Directivei 2001/29

21. Astfel cum am menționat mai sus, Directiva 2001/29 nu a apărut într-un vid juridic. Dimpotrivă, reglementarea dreptului de autor are o tradiție îndelungată și bogată în statele membre. Directiva 2001/29 urmărește să realizeze o armonizare în materie. Totuși se impune constatarea că această armonizare se limitează la anumite norme de ordin general. Astfel, pe lângă dispoziții tehnice, Directiva 2001/29 conține în principal trei dispoziții materiale, prin care statele membre sunt obligate să recunoască trei tipuri de drepturi de care beneficiază autorii: dreptul de reproducere (articolul 2), dreptul de comunicare publică și dreptul de a pune la dispoziția publicului (articolul 3) și dreptul de distribuție (articolul 4). În continuare, aceste drepturi sunt însoțite de aproximativ douăzeci de excepții și de limitări (articolul 5), care, în afara celei referitoare la reproducerea tranzitorie și accesorie în cadrul unei rețele informatice [articolul 5 alineatul (1)], sunt facultative.

13 — A se vedea în special Astier, H., „La copie privée. Deux ou trois choses que l'on sait d'elle”, în *Revue internationale du droit d'auteur*, 1986, nr. 128, p. 113-145, Machala, W., „Dozwolony użytek utworów w prawie europejskim i w ustawie o prawie autorskim”, în *Państwo i prawo*, nr. 12/2004, p. 16-33, Marcinkowska, J., *op. cit.*, p. 219 și urm., și Vivant, M., Bruguère, J.-M., *op. cit.*, p. 416.

14 — Utilizăm termenul „excepție” pentru motive de simplificare, însă Directiva 2001/29 nu clarifică îndoiala menționată la punctul 15 din prezentele concluzii, întrucât aceasta se referă la „excepții și limitări”, fără a le distinge.

15 — Jurisprudența relevantă a Curții cuprinde mai ales două hotărâri „de bază”: Hotărârile Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620) și Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397). În continuare, aceasta a fost completată de Hotărârile VG Wort și alții (C-457/11-C-460/11, EU:C:2013:426), Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515), ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254), Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144), precum și, în ultimul rând, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750).

22. Copia privată face parte tocmai din aceste excepții și din aceste limitări facultative. Introducerea sa de către statele membre este subordonată instituirii unei compensații echitabile în favoarea titularilor de drepturi. Directiva 2001/29 nu se pronunță cu privire la forma, la modalitățile de calcul sau la finanțarea acestei compensații¹⁶. Prin urmare, statul membru este cel care, în cazul în care decide să introducă în dreptul său național o excepție privind copia privată (sau, în practică, mai degrabă să o mențină), trebuie să prevadă o compensație pentru prejudiciul care poate rezulta din aceasta pentru titularii de drepturi. Directiva 2001/29 nu stabilește nici persoana debitorului compensației, ci desemnează doar beneficiarii acesteia. Directiva menționată se limitează, astfel, în articolul 5 alineatul (2) litera (b), să prevadă ca „titularii de drepturi să primească compensații”¹⁷.

23. Este adevărat că, în considerentul (35) al Directivei 2001/29, legiuitorul a menționat că nivelul compensației pentru anumite excepții ar trebui calculat ținând seama de prejudiciul cauzat titularilor de drepturi. Cu toate acestea, în ceea ce privește excepția privind copia privată, acest prejudiciu se prezintă sub forma unui *lucrum cessans*, copia privată limitând în mod potențial numărul de exemplare ale operei vândute¹⁸. În plus, acesta nu este un prejudiciu constatat cu certitudine la nivelul fiecărei persoane interesate. El este estimat în mod global, pe baza câștigului nerealizat potențial al tuturor titularilor de drepturi. Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia în observații, nu există, așadar, și nu poate exista o legătură directă între actele de copie privată și compensarea prejudiciului cauzat anumitor titulari de drepturi.

24. Nici compensația prevăzută în Directiva 2001/29 nu este o remunerație, utilizarea operei în cadrul copiei private fiind, în principiu, gratuită. În opinia noastră, legiuitorul a utilizat în mod voit, nu termenul de remunerație cum este cazul în Directiva 2006/115/CE¹⁹, ci cel de compensație.

25. Este adevărat de asemenea că considerentul (31) al Directivei 2001/29 arată că este necesar să se mențină un echilibru just în materia drepturilor și intereselor între diferitele categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și utilizatorii de opere protejate. Acest considerent explică, în primul rând, motivele care au determinat legiuitorul Uniunii să armonizeze, într-o anumită măsură, excepțiile și limitările dreptului de autor care pot fi prevăzute în dreptul statelor membre. În continuare, în stadiul transunerii Directivei 2001/29 în ordinele juridice interne, revine legiuitorilor naționali sarcina de a pune în balanță diferitele interese prezente. Astfel, legiuitorii au posibilitatea de a stabili cuantumul compensației, care variază în mare măsură de la un stat membru la altul, modalitatea sa de finanțare, precum și modalitățile de repartizare între diferiții titulari de drepturi. Dimpotrivă, considerentul (31) al Directivei 2001/29 nu poate fi interpretat ca o dispoziție adițională a acestei directive, care ar avea o forță juridică autonomă.

26. Directiva 2001/29 nu conține, așadar, o normă juridică cu caracter obligatoriu potrivit căreia echilibrul just pe care l-am evocat cuprinde în mod necesar finanțarea compensației echitabile pentru excepția privind copia privată de către utilizatorii care efectuează sau care pot efectua astfel de copii. De altfel, ar fi illogic în opinia noastră să se considere că această directivă, care nu creează obligația de a institui sau de a nu institui excepția privind copia privată, să reglementeze modalitatea de finanțare a compensației pentru această excepție. Astfel, dacă Directiva 2001/29 lasă la aprecierea statelor membre decizia, de natură mai generală și cu un conținut mai larg, de a introduce excepția, aceasta trebuie, cu atât mai mult, să le lase posibilitatea de a reglementa în mod liber problema, mai detaliată și tehnică, a modalității de finanțare a compensației. Singura cerință prevăzută de Directiva 2001/29 este ca statul în care există o excepție privind copia privată să prevadă o compensație în favoarea titularilor de drepturi, și aceasta, în numele echilibrului just menționat în considerentul (31) al acestei directive.

16 — Fapt confirmat și de Curte. A se vedea în special Hotărârea Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 37).

17 — A se vedea Hotărârea Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punctul 23). A se vedea de asemenea în acest sens Karapapa, S., „Padawan v SGAE: a right to private copy?” în *European Intellectual Property Review*, 2011, vol. 33, nr. 4, p. 252-259.

18 — A se vedea în acest sens Vivant, M., Bruguière, J.-M., *op. cit.*, p. 416.

19 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 376, p. 28, Ediție specială, 17/vol. 3, p. 14).

Cu privire la jurisprudența Curții

27. Conform reclamantelor și părților care au intervenit în susținerea lor în cauza principală, a căror opinie este împărtășită în prezenta procedură de către guvernele elen și francez, din jurisprudența Curții referitoare la compensația echitabilă pentru excepția privind copia privată ar rezulta că un sistem de compensație finanțat din bugetul de stat este incompatibil cu articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, întrucât această dispoziție, interpretată în lumina considerentelor directivei și astfel cum a fost interpretată de Curte, ar impune ca utilizatorul care efectuează sau care poate să efectueze o copie, și doar el, să finanțeze această compensație.

28. Aceste părți se întemeiază, în principal, pe fragmentele din Hotărârea Padawan în care Curtea, după ce a constatat, în temeiul considerentelor (35) și (38) ale Directivei 2001/29, că scopul compensației echitabile este de a despăgubi titularii drepturilor pentru prejudiciul potențial suferit ca urmare a copiei private, a concluzionat, întemeindu-se pe considerentul (31) al aceleiași directive, că echilibrul just dintre diferitele interese existente impune ca utilizatorul care poate efectua în mod potențial copii private, cu alte cuvinte, în practică, orice cumpărător de echipament care poate servi la efectuarea unor astfel de copii trebuie să finanțeze compensația²⁰. Acest raționament a fost confirmat ulterior în Hotărârea Stichting de Thuiskopie²¹ și amintit apoi de Curte în hotărâri ulterioare.

29. Cu toate acestea, considerăm că această interpretare a jurisprudenței nu ține seama nici de contextul în care au fost pronunțate hotărârile Curții, nici de economia raționamentului său în ansamblu. Or, în cazul în care, pentru a soluționa o chestiune de drept, există intenția de a se întemeia pe jurisprudența anterioară a Curții, nu trebuie să se găsească în această jurisprudență fragmente izolate care pot susține una dintre teze²², ci să se identifice o direcție jurisprudențială clară și coerentă, luând în considerare și evoluția sa, și să se stabilească în continuare dacă această direcție poate constitui temeiul pentru soluționarea litigiilor noi.

30. În această privință, trebuie să se țină seama de faptul că, astfel cum subliniază în mod întemeiat Ametic, guvernele spaniol, finlandez și norvegian, precum și Comisia, hotărârile pronunțate de Curte până în prezent în cauzele cu privire la compensația pentru excepția privind copia privată se înscriu în cadrul sistemului de finanțare a acestei compensații printr-o redevență prelevată pe echipamentul care poate servi la efectuarea unor astfel de copii și aveau drept obiectiv soluționarea problemelor legate de funcționarea unui asemenea sistem.

31. Astfel, în Hotărârea Padawan, în care Curtea a dezvoltat acest raționament pentru prima dată, trebuia să se stabilească dacă redevența poate fi prelevată pe echipamentul care, prin faptul că este destinat doar pentru uz profesional, nu poate servi în scopuri de copie privată²³. Pentru a soluționa această problemă, instanța de trimitere în cauza Padawan a adresat o serie de întrebări care au determinat Curtea să efectueze un exercițiu de descompunere a logicii sistemului de finanțare a compensației printr-o redevență pe echipamentul electronic. Astfel, în Hotărârea Padawan, Curtea nu

20 — Hotărârea Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctele 38-45).

21 — C-462/09, EU:C:2011:397, punctele 23-29 și punctul 1 din dispozitiv.

22 — Ar fi astfel posibil și să se găsească argumente în favoarea tezei contrare celei susținute de reclamantele în litigiul principal, precum la punctul 37 din Hotărârea Padawan, potrivit căruia, deși noțiunea de compensație echitabilă însăși trebuie interpretată în mod uniform, Directiva 2001/29 recunoaște statelor membre „posibilitatea [...] de a determina forma, *modalitățile de finanțare* și de prelevare, precum și nivelul acestei compensații”, sau chiar la punctul 23 din Hotărârea Stichting de Thuiskopie, potrivit căruia „trebuie să se constate că dispozițiile Directivei 2001/29 nu reglementează în mod explicit problema determinării persoanei care trebuie să plătească respectiva compensație, astfel încât statele membre dispun de o largă marjă de apreciere pentru a stabili *cine trebuie să achite această compensație echitabilă*” (sublinierea noastră).

23 — A se vedea, în ceea ce privește descrierea litigiului principal și îndoielele instanței de trimitere, Hotărârea Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 17) și Concluziile avocatului general Trstenjak prezentate în această cauză (C-467/08, EU:C:2010:264, punctul 21).

s-a limitat să desemneze utilizatorul potențial ca fiind debitorul compensației, asimilată redevenței, ci a continuat raționamentul său și a admis că, în practică, nu utilizatorii sunt cei care plătesc în mod direct redevența/compensația, ci producătorii sau vânzătorii de echipamente electronice repercutează ulterior sarcina aferentă asupra cumpărătorilor-utilizatori²⁴.

32. Este vorba în acest caz, în opinia noastră, despre aspectul esențial care permite să se răspundă la problema dacă principiul „utilizator-plătitor” se aplică în general oricărui sistem de finanțare a compensației echitabile sau doar sistemului redevenței.

33. La prima vedere, admiterea de către Curte a unui sistem în care o redevență este prelevată de la persoane care pun echipamentul la dispoziția utilizatorilor, cu alte cuvinte de la producători, de la importatori sau de la comercianți, poate părea ca o concesie făcută pentru rațiuni practice și în defavoarea purității juridice a sistemului. Totuși, această impresie este, în opinia noastră, eronată.

34. Astfel, după cum am menționat pe scurt la punctele 15 și 16 din prezentele concluzii, în dreptul de autor, excepția privind copia privată este mai veche decât orice idee de compensație pentru această excepție și utilizarea operei în acest cadru este, în principiu, gratuită. Doar odată cu apariția unor mijloace tehnice care permit persoanelor private să efectueze masiv și cu un cost minim copii ale operelor protejate prin dreptul de autor (este vorba, în principal, despre reprografie, precum și despre înregistrarea sunetului, ulterior și a imaginii, pe o bandă magnetică) a apărut problema unui prejudiciu suferit de titularii de drepturi ca urmare a copiei private masive.

35. Această problemă nu putea fi soluționată prin impunerea unei redevențe prelevate în mod direct de la utilizatori, atât din cauza imposibilității de a controla în mod eficient utilizarea operelor efectuată în sfera privată, cât și a statutului protejat al acestei sfere în numele drepturilor fundamentale. De altfel, o asemenea redevență ar face ca excepția privind copia privată să rămână fără obiect. Astfel, în cazul în care titularul de drepturi ar putea solicita utilizatorului o plată oarecare, nu ne-am mai afla în ipoteza unei excepții de la monopolul titularului respectiv, ci în cea a unei exploatare normale a acestui monopol.

36. Un sistem de redevență prelevată pe suporturile și pe echipamentele care permit să se efectueze copii ale unor opere protejate a fost introdus, așadar, în mai multe state. Nu este vorba doar despre o simplificare, pentru rațiuni practice, a unui sistem de colectare a unei plăți datorate de utilizatori pentru a putea beneficia de excepția privind copia privată, ci despre un sistem de sine stătător, conceput pentru a remedia consecințele dezvoltării masive a acestui tip de copie, care pot aduce atingere intereselor titularilor de drepturi.

37. Curtea a decis că acest sistem este, în principiu, conform cu articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, cu condiția ca sarcina economică a redevenței să poată fi repercutată asupra cumpărătorului echipamentului. Cu toate acestea, pentru a ajunge la această constatare, Curtea a evocat principiul potrivit căruia utilizatorul care poate efectua copii private, cu alte cuvinte o persoană fizică ce a dobândit un echipament care permite să se facă astfel de copii, trebuie considerat debitor al compensației numai pentru a servi drept temei teoretic al sistemului redevenței prelevate pe echipamentele în discuție.

38. Această interpretare este confirmată chiar de conținutul regulii „utilizator-plătitor” astfel cum a fost dezvoltată și utilizată de Curte. Potrivit acestei reguli, utilizatorul trebuie să fie considerat, „în principiu”, debitor al compensației²⁵. Rezerva „în principiu” demonstrează în mod clar, în opinia noastră, că este vorba în acest caz despre un principiu teoretic care, „în practică”, este pus întotdeauna în aplicare în cadrul unui sistem de redevență prelevată pe echipamentele electronice.

24 — Hotărârea Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctele 46-49).

25 — A se vedea în special Hotărârile Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 45) și Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punctul 1 din dispozitiv).

39. Acest temei teoretic a permis ulterior Curții să stabilească anumite reguli referitoare la funcționarea sistemului redevenței. Astfel, în Hotărârea Padawan, Curtea a exclus posibilitatea de a percepe această redevență pe echipamentele care nu pot servi la efectuarea unor copii private. În Hotărârea Stichting de ThuisKopie, aceasta a dedus de aici regula potrivit căreia redevența trebuie plătită în statul membru de reședință al utilizatorului final al echipamentului. În Hotărârea Copydan Båndkopi, aceasta a admis perceperea redevenței pentru copii efectuate pe echipamentul aparținând unui terț²⁶.

40. În schimb, dat fiind că principiul potrivit căruia utilizatorul este debitorul compensației nu poate fi aplicat cu strictețe pentru motivele menționate la punctul 35 din prezentele concluzii, acesta nu poate avea o forță juridică proprie. El poate funcționa numai în cadrul unui sistem de finanțare a compensației pentru excepția privind copia privată finanțată printr-o redevență prelevată pe echipamentele care pot servi la efectuarea unor asemenea copii, în temeiul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, astfel cum a fost interpretat de Curte. De altfel, la interpretarea jurisprudenței Curții în materie, se observă că acest principiu apare întotdeauna nu ca o constatare juridică independentă, ci ca un element al unui raționament care conduce la confirmarea sistemului redevenței. Orice interpretare a acestei jurisprudențe prin care se urmărește să se ofere principiului respectiv o întindere mai generală, care ar exclude alte sisteme de finanțare a compensației, ar fi contrară logicii raționamentului Curții și ar depăși cadrul întrebărilor preliminare care i-au fost adresate.

41. Astfel, nu considerăm că se poate deduce în mod legitim din jurisprudența Curții referitoare la excepția privind copia privată că există în dreptul Uniunii, mai precis în temeiul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, un principiu general potrivit căruia compensația pentru această excepție trebuie să fie finanțată în mod necesar de utilizatorii care beneficiază de aceasta, astfel încât, în practică, singurul sistem posibil de finanțare a acestei compensații să fie sistemul redevenței prelevate cu privire la echipamentul electronic. Pe de altă parte, considerăm că nici stabilirea redevenței respective ca sistem unic de finanțare nu este de dorit pentru motive practice legate de dezvoltarea tehnologică actuală.

Funcționarea sistemului redevenței și repunerea sa în discuție în mediul digital

42. La momentul introducerii sale, sistemul redevenței se întemeia pe premisa potrivit căreia utilizatorii care au dobândit suporturi de înregistrare și echipamente electronice le utilizau efectiv pentru a efectua copii în cadrul utilizării private a operelor. În era analogică, această premisă era apropiată de realitate²⁷. Astfel, redevența destinată finanțării compensației pentru excepția privind copia privată era suportată în mare măsură în fapt de persoanele care beneficiau de această excepție.

43. Apariția tehnologiei digitale a bulversat profund această situație. În primul rând, digitalizarea înseamnă convergența formatelor. În prezent, totul – textul, sunetul, imaginile – se prezintă sub același format digital și poate fi, așadar, înregistrat cu ajutorul acelorași echipamente și pe același suport. Astfel, un calculator și un CD-ROM pot servi atât la înregistrarea documentelor private, a fotografiilor de familie sau a unei baze de date cu caracter personal, cât și a unei cărți în format digital, a unei înregistrări muzicale sau a unei opere cinematografice. În al doilea rând, miniaturizarea și reducerea prețurilor echipamentelor electronice coroborate cu dezvoltarea internetului au permis o creștere semnificativă a producției de conținut cu caracter privat, care nu ține de dreptul de autor, și difuzarea sa la scară largă.

26 — Hotărârea Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punctul 8 din dispozitiv).

27 — De exemplu, studii efectuate în Franța în 1982 și în 1983, înaintea introducerii redevenței pentru copia privată, au demonstrat că 90 % din casetele audio și video blank-uri erau utilizate pentru înregistrarea de copii ale unor opere protejate prin dreptul de autor (a se vedea Astier, H., *op. cit.*, p. 114).

44. Astfel, într-o perioadă în care orice echipament electronic este, în realitate, un calculator, care are atât funcții de creare și de înregistrare a conținutului textual și audiovizual, cât și multiple alte funcții, premisa potrivit căreia cumpărătorul unui asemenea echipament va efectua probabil copii ale unor opere protejate prin dreptul de autor este în mod serios repusă în discuție. Desigur, sistemul redevenței se justifică prin ficțiunea juridică potrivit căreia se consideră că dobânditorul unui echipament electronic utilizează toate funcțiile acestui echipament, inclusiv pe cele care servesc la copierea de conținut care poate fi protejat prin dreptul de autor. Curtea însăși a afirmat acest lucru²⁸. Totuși, orice persoană care a utilizat un echipament electronic modern știe în ce măsură această prezumție nu ține de realitate, ci tocmai de ficțiune.

45. În fapt, prin dobândirea unui echipament grevat de redevența pentru copia privată, utilizatorul poate la fel de bine să efectueze masiv astfel de copii, după cum poate și să nu efectueze nicio astfel de copie și să utilizeze echipamentul fie pentru a produce, a înregistra și a difuza conținutul care nu ține de dreptul de autor, fie în scopuri complet străine de orice creație intelectuală. Este astfel imposibil să se prevadă utilizarea efectivă pe care un utilizator concret o va da unui anumit echipament. Suntem capabili cel mult să evaluăm probabilitatea potrivit căreia o parte din echipamentele de un anumit tip va fi utilizată pentru a efectua copii private și a repartiza redevența asupra ansamblului acestei categorii de echipamente în funcție de această estimare. Astfel, sistemul compensației întemeiat pe redevență se apropie mai degrabă de un sistem de repartizare a riscului, în care toți cumpărătorii de astfel de echipamente suportă o redevență relativ minimă care servește ulterior la finanțarea compensării prejudiciului cauzat doar de o parte a acestor cumpărători²⁹. De altfel, această repartizare a riscului se constată și față de titularii de drepturi. Astfel, veniturile provenite din totalitatea redevențelor prelevate sunt centralizate la nivelul societăților de gestiune colectivă, repartizate ulterior între toți avânzii cauză pe baza unei metode definite de acestea (sau chiar, în anumite state, prin lege). Prin urmare, acest sistem este foarte îndepărtat de un sistem de despăgubire de către autorul prejudiciului, clasic în dreptul civil.

46. Nici sistemul redevenței nu asigură o coerență perfectă pe piața internă. În primul rând, întrucât excepția privind copia privată este doar facultativă, anumite state membre nu o prevăd în sistemul lor juridic, iar altele nu au introdus un sistem de compensare³⁰. În al doilea rând, chiar și în statele membre în care se prevede redevența, aceasta nu este prelevată în mod armonizat. În ceea ce privește nivelul său, ea poate varia de la 1 la 50 pentru un tip de echipament similar³¹. Situația se regăsește și în ceea ce privește baza de calcul al acestei redevențe, dat fiind că aceasta este percepută cu privire la diverse categorii de echipamente în diferite state membre.

28 — Hotărârea Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 55).

29 — A se vedea în acest sens Marino, L., „La (discutable) logique de la redevance pour copie privée”, în *SJEG*, nr. 50 (2010), p. 2346-2349. Potrivit Lucas, A., „Les dits et les non-dits de la copie privée”, în *Propriétés intellectuelles*, nr. 43 (2012), p. 232-239, principiul reciprocității a fost repus în discuție de Curte în Hotărârea Padawan, atunci când aceasta a exclus prelevarea redevenței pe echipamentul destinat unor scopuri profesionale. Cu toate acestea, chiar și utilizarea privată a acestor echipamente nu înseamnă automat că fiecare utilizator efectuează copii private. Prin urmare, se poate vorbi întotdeauna, în opinia noastră, despre un sistem de repartizare a riscului.

30 — Este vorba în special, potrivit informațiilor noastre, de Republica Bulgaria, de Irlanda, de Republica Cipru, de Marele Ducat al Luxemburgului și de Republica Malta. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord a introdus o excepție privind copia privată în 2014 fără a prevedea o compensație [The Copyright and Rights in Performances (Personal Copies for Private Use) Regulations 2014]. În fapt, se consideră că prejudiciul cauzat titularilor de drepturi este minim, ceea ce nu dă naștere obligației de compensare potrivit considerentului (35) al Directivei 2001/29. De altfel, ar fi vorba despre legitimarea unei practici curente a consumatorilor care a fost integrată deja de către titularii de drepturi în prețul operelor comunicate publicului (a se vedea Cameron, A., „Copyright exceptions for the digital age: new rights of private copying, parody and quotation”, în *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2014, vol. 9, nr. 12, p. 1002-1007).

31 — A se vedea între altele Latreille, A., „La copie privée dans la jurisprudence de la CJUE”, în *Propriétés intellectuelles*, nr. 55 (2015), p. 156-176, care dă exemplul cuantumului redevenței percepute pentru un DVD blank în diferite state membre.

47. Dezvoltarea tehnologică, din ce în ce mai rapidă, pune sistemul redevenței pentru excepția privind copia privată în fața unor noi provocări³². Redevența prelevată cu privire la echipamentele care pot servi la efectuarea unor copii ale operelor protejate și utilizată pentru finanțarea compensării prejudiciului suferit de titularii de drepturi ca urmare a acestor copii este o soluție specifică care corespunde unei anumite etape din evoluția tehnologică³³. În prezent, întrucât această evoluție a continuat, legitimitatea și eficacitatea sistemului redevenței sunt repuse în discuție în numeroase state membre și se efectuează reflecții pentru a identifica soluții de înlocuire³⁴. Nu considerăm că este de dorit să se limiteze, chiar să se blocheze această reflecție în numele principiului „utilizator-plătitor” care, oricum, astfel cum am demonstrat mai sus, ține de pura ficțiune juridică în stadiul actual al evoluției tehnologice.

Finanțarea compensației din bugetul de stat

48. Printre celelalte soluții preconizate se găsește finanțarea compensației pentru excepția privind copia privată în mod direct din bugetul de stat. Conform informațiilor oferite de Comisie în observații, această modalitate de finanțare nu a fost adoptată numai în Spania, ci și în Estonia, în Finlanda și în Norvegia.

49. Analizând conformitatea unui asemenea sistem cu articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, astfel cum a fost interpretat de Curte, nu trebuie considerat o mutație a sistemului redevenței, în care aceasta din urmă, care se află doar în sarcina persoanelor care pot efectua copii private, ar fi înlocuită pur și simplu cu o contribuție din partea tuturor contribuabililor, inclusiv a persoanelor juridice, care nu beneficiază de excepția privind copia privată, și a persoanelor care nu au dobândit niciodată vreun echipament afectat de această redevență.

50. Este adevărat că veniturile de la buget provin în cea mai mare parte din impozite directe și indirecte plătite de totalitatea contribuabililor. Aceste impozite sunt colectate de stat în temeiul unui drept care constituie dintotdeauna una dintre principalele prerogative de putere publică. În continuare, în temeiul aceluiași drept întemeiat pe suveranitatea sa, statul hotărăște cu privire la alocarea fondurilor astfel colectate. Prin urmare, este adevărat că toți contribuabilii participă la finanțarea tuturor cheltuielilor statului. Cu toate acestea, nu există o legătură directă între impozitul plătit de un anumit contribuabil și o anumită cheltuială de la buget, întrucât, prin intermediul bugetului, se întrerupe tocmai această legătură. Există numai colectarea impozitului, pe de o parte, și cheltuielile din buget, pe de altă parte. Diferitele venituri bugetare nu sunt alocate cheltuielilor concrete și, în același mod, un contribuabil nu se poate opune ca banii „săi” să fie alocați pentru finanțarea unei cheltuieli concrete.

32 — Intenția noastră nu este de a critica sistemul redevenței, întrucât nu este subiectul care ne preocupă în prezenta cauză. Prin urmare, nu vom intra în detalii cu privire la acest subiect. Anumite probleme au fost semnalate de Comisie în observațiile sale. Numeroasele probleme ridicate de sistemul redevenței în era digitală fac obiectul unei literaturi bogate. De exemplu, a se vedea Latreille, A., *op. cit.*; Majdan, J., și Wikariak, S., (red.) „Czy można sprawiedliwie obliczyć opłatę za kopiowanie utworów?”, în *Gazeta prawna* din 16 septembrie 2015, Sikorski, R., „Jeśli nie opłata reprograficzna to co?”, în *Gazeta prawna* din 30 septembrie 2015, Still, V., „Is the copyright levy system becoming obsolete? The Finnish experience”, în *Tijdschrift voor auteurs-, media- & informatierecht*, 2012/6, p. 250-258, Troianiello, A., „La rémunération de la copie privée à l'épreuve de la révolution numérique”, în *Revue Lamy Droit de l'immatériel*, nr. 73 (2011), p. 9-14, și, de același autor, „«Fluctuat nec mergitur?» Réflexions sur les vicissitudes du dispositif de rémunération de la copie privée”, în *Petites affiches*, nr. 228 (2011), p. 5. A se vedea de asemenea raportul întocmit de F. Castex pentru Comisia pentru Afaceri Juridice a Parlamentului European din 17 februarie 2014 privind redevențele pentru copia privată [2013/2114(INI)].

33 — A se vedea punctele 16 și 41 din prezentele concluzii.

34 — Reflecțiile care au fost efectuate cu privire la acest aspect în Finlanda sunt descrise de Still, V., *op. cit.*

51. În ceea ce privește în special prezenta cauză, nu există, așadar, nicio legătură între impozitele plătite de contribuabili, inclusiv de cei care, la fel ca persoanele juridice, nu pot beneficia de excepția privind copia privată, pe de o parte, și finanțarea compensației pentru această excepție din bugetul general de stat, pe de altă parte. Situația ar fi diferită numai în cazul în care un impozit sau o taxă specifică ar fi instituită în vederea acestei finanțări, însă nu este cazul sistemului spaniol în discuție în litigiul principal.

52. În opinia noastră, finanțarea compensației din bugetul general de stat nu este, așadar, contrară principiilor stabilite de Curte în Hotărârea Padawan³⁵, întrucât nu este vorba despre extinderea domeniului de aplicare al redevenței la toți contribuabilii, ci despre un sistem de finanțare bazat pe o logică diferită. De asemenea, nu înțelegem în ce măsură acest sistem ar putea fi contrar prevederilor Directivei 2001/29. Această directivă nu reglementează, astfel, modalitatea de finanțare a compensației pentru excepția privind copia privată, cu condiția ca respectiva compensație să fie echitabilă. Acest din urmă aspect va fi examinat în cadrul analizei celei de a doua întrebări preliminare.

Răspunsul la prima întrebare

53. Având în vedere cele de mai sus, propunem să se răspundă la prima întrebare că articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca compensația echitabilă care este menționată în articolul respectiv să fie finanțată din bugetul general de stat.

Cu privire la a doua întrebare

54. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune ca quantumul compensației care este menționat în articolul respectiv să fie fixat în limitele bugetare stabilite *a priori* pentru fiecare exercițiu financiar, fără a lua în considerare, în vederea acestei fixări, quantumul prejudiciului estimat suferit de titularii de drepturi. Contextul juridic și de fapt intern al acestei probleme este următorul.

55. În primul rând, în ceea ce privește contextul juridic, Decretul-lege regal 20/2011³⁶, precum și Decretul regal 1657/2012³⁷ prevăd că compensația pentru excepția privind copia privată se calculează pe baza unei estimări a prejudiciului cauzat titularilor de drepturi. Cu toate acestea, conform aceluiași Decret regal 1657/2012³⁸, quantumul compensației se fixează prin decret ministerial „în limitele bugetare stabilite pentru fiecare exercițiu financiar”. Trebuie amintit că tocmai Decretul regal 1657/2012 face obiectul acțiunii în anulare din cauza principală. Prin urmare, nu împărtășim îndoiala pe care pare să o aibă Comisia cu privire la relevanța celei de a doua întrebări preliminare pentru soluționarea litigiului principal. Astfel, dacă instanța de trimitere trebuie să aprecieze validitatea Decretului regal 1657/2012, acest lucru se efectuează atât în raport cu dreptul intern, problemă care nu ne preocupă aici, cât și în raport cu dreptul Uniunii.

56. În al doilea rând, în ceea ce privește contextul de fapt, reclamantele din litigiul principal afirmă că, în anii care au urmat introducerii compensației finanțate din bugetul de stat, sumele acordate pentru această compensație se ridicau la puțin peste 8,6 milioane de euro pentru exercițiul financiar 2013 și la 5 milioane de euro pentru exercițiul financiar 2014, în timp ce prejudiciul suferit de titularii de drepturi fusese estimat la 18,7 milioane de euro și, respectiv, la 15,2 milioane de euro.

35 — C-467/08, EU:C:2010:620.

36 — Cea de a zecea dispoziție adițională, punctul 3.

37 — Articolul 3 al doilea paragraf. A se vedea punctul 8 din prezentele concluzii.

38 — Articolul 3 primul paragraf. A se vedea punctul 8 din prezentele concluzii.

57. Prin urmare, trebuie să se analizeze dacă, în temeiul Directivei 2001/29, statul membru care decide să introducă excepția privind copia privată și să finanțeze compensația pentru această excepție din bugetul de stat are dreptul să limiteze cuantumul acestei compensații astfel încât să nu acopere totalitatea, nici chiar cea mai mare parte, a prejudiciului estimat suferit de titularii de drepturi ca urmare a excepției respective.

58. Pentru a răspunde la această întrebare, nu vom ezita să ne referim la jurisprudența Curții referitoare la excepția privind copia privată³⁹. Desigur, considerăm că, astfel cum am dezvoltat în cadrul analizei primei întrebări, în măsura în care această jurisprudență privește modalitatea de finanțare a compensației pentru excepția privind copia privată, ea este pertinentă numai în prezența unui sistem de redevență. În schimb, principiile jurisprudențiale referitoare la rezultat, cu alte cuvinte la efectul compensației dorite de legiuitor, nu depind de modalitatea de finanțare a acestei compensații și pot fi transpuse, așadar, în privința unei compensații finanțate prin alte mijloace.

59. Din această jurisprudență decurge, în primul rând, că noțiunea de compensație echitabilă, în sensul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 este o noțiune autonomă a dreptului Uniunii⁴⁰. Prin urmare, cei doi termeni care formează această noțiune trebuie să primească o interpretare coerentă în toate statele membre. În special, în ceea ce privește termenul „echitabilă”, un stat membru nu are dreptul să considere echitabilă o compensație care nu îndeplinește anumite criterii stabilite în special în jurisprudența Curții cu privire la interpretarea dispoziției menționate mai sus din Directiva 2001/29.

60. În al doilea rând, s-a statuat că excepția privind copia privată trebuie să cuprindă un sistem în vederea compensării prejudiciului cauzat titularilor de drepturi ca urmare a acestei excepții⁴¹. Astfel, compensația echitabilă trebuie considerată drept contraprestația prejudiciului suferit de titularii de drepturi și trebuie calculată în funcție de acest prejudiciu⁴².

61. În sfârșit, în al treilea rând, obligația de despăgubire pentru prejudiciul cauzat ca urmare a excepției privind copia privată este o obligație de rezultat care revine statului membru care a introdus această excepție⁴³.

62. Prin urmare, un astfel de stat membru nu își îndeplinește obligația care decurge din articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 în cazul în care nu prevede un sistem care compensează efectiv prejudiciul suferit de titularii de drepturi ca urmare a copiei private la nivelul acestui prejudiciu, estimat conform normelor în vigoare în materie în statul membru respectiv. Această compensație trebuie calculată, așadar, în mod necesar, pe baza prejudiciului estimat și nu poate fi *a priori* plafonată la un nivel inferior.

63. Într-un sistem bazat pe redevența percepută pe echipamentele care permit să se efectueze copii private, se poate considera că prejudiciul suferit de titularii de drepturi este, cel puțin în parte, în funcție de numărul acestor echipamente vândute. Variațiile sumei colectate pentru redevență nu repun, așadar, în discuție caracterul echitabil, în sensul Directivei 2001/29, al compensației, întrucât aceste variații le reflectă pe cele ale cuantumului prejudiciului.

64. Într-un sistem în care compensația este finanțată în mod direct din bugetul de stat, această variație automată nu se aplică. Cuantumul compensației plătite titularilor de drepturi ar trebui să corespundă, așadar, în principiu, cuantumului prejudiciului estimat cauzat acestora din urmă prin excepția privind copia privată.

39 — A se vedea jurisprudența citată în special la nota de subsol 15 din prezentele concluzii.

40 — Hotărârea Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 37).

41 — *Ibidem* (punctul 39).

42 — *Ibidem* (punctele 40 și 42).

43 — Hotărârea Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punctele 34 și 39).

65. În această privință, nu ne conving argumentele invocate de guvernul spaniol, potrivit cărora limitarea fondurilor prevăzute pentru plata compensației pentru copia privată dincolo de quantumul estimat al prejudiciului suferit de titularii de drepturi este inerentă sistemului de planificare bugetară.

66. În primul rând, într-un stat modern, majoritatea cheltuielilor din buget rezultă din obligații legale, fără ca quantumul exact al acestor cheltuieli să fie previzibil în momentul adoptării Legii finanțelor. În consecință, nu este posibil în mod legal să nu se efectueze aceste plăți și sistemul bugetar cuprinde tehnici care permit să se facă față acestor obligații.

67. În al doilea rând, deși este adevărat că cheltuielile de la buget trebuie prevăzute în prealabil, aceste previziuni trebuie făcute pe baza unor date precise și fiabile. În acest scop, este posibil în special ca suma să se întemeieze pe quantumul cheltuielilor analoge ale exercițiului bugetar anterior⁴⁴.

68. În continuare, în ceea ce privește argumentul aceluiași guvern întemeiat pe principiul politicii bugetare sănătoase, este suficient să se amintească faptul că acest principiu impune efectuarea unui studiu de impact economic și bugetar al oricărei legislații noi. În cazul în care un astfel de studiu ar fi fost efectuat înainte de modificarea sistemului de finanțare a compensației pentru copia privată, autoritățile spaniole ar fi cunoscut sumele necesare pentru a garanta o compensație echitabilă.

69. Prin urmare, este perfect posibil, în opinia noastră, să se garanteze o compensație echitabilă, în sensul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, astfel cum a fost interpretat de Curte, în cadrul finanțării acestei compensații din bugetul general de stat. Totuși, această compensație nu poate fi plafonată *a priori* și în mod rigid la un nivel care nu ține seama suficient de quantumul prejudiciului suferit de titularii de drepturi, astfel cum a fost estimat conform normelor aplicabile în materie în dreptul intern al statului membru în cauză.

70. Prin urmare, este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare preliminară că articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune ca quantumul compensației care este menționată în articolul respectiv să fie fixat în limitele bugetare stabilite *a priori* pentru fiecare exercițiu financiar, fără să se ia în considerare, în scopul acestei fixări, quantumul estimat al prejudiciului suferit de titularii de drepturi.

Concluzie

71. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Tribunal Supremo (Curtea Supremă) după cum urmează:

- „1) Articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca compensația echitabilă care este menționată în acest articol să fie finanțată din bugetul general de stat.
- 2) Articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune ca quantumul compensației echitabile care este menționat în articolul respectiv să fie fixat în limitele bugetare stabilite *a priori* pentru fiecare exercițiu financiar, fără să se ia în considerare, în scopul acestei fixări, quantumul estimat al prejudiciului suferit de titularii de drepturi.”

44 — Pentru a da cel mai simplu exemplu, în cazul în care suma destinată finanțării compensației pentru copia privată din bugetul statului spaniol pentru 2014 ar fi fost calculată pe baza prejudiciului estimat în anul 2013 (pentru a aminti, 18,7 milioane de euro), aceasta ar fi permis nu numai să se acopere prejudiciul estimat în 2014 (15,2 milioane de euro), dar și să genereze un excedent.